

indrer jeg, at jeg under Forhandlingerne om Toldbogen har gjort gjældende, at vi ad denne Vej vilde komme til en Heelskat, der var absolutistisk og tydf, men at vi derimod gennem en Fællesforsatning vilde kunne opnaae en i sit Væsen constitutionel Heelskat, ved hvilken det danske Elements legitime Overvægt i det danske Monarchie var sikret. Der har derfor intet Dødblik kunnet være Tvivl om, at jeg, da Regjeringen omsider slog ind paa den Vej, som jeg fra først af har anset for den rette, var forpligtet til at yde den den bedste Understøttelse, som jeg formaar. Jeg troer nemlig, at Rigsdagen har været paa Afveje i Mellemtiden. Det kom af hiin høist unaturlige Alliance mellem hinanden modsatte Overligheder, — hiin Alliance, som fra begge Sider maa betragtes som en Mesalliance, og som har avlet de Banskigheder, hvorunder vi, som man med Rette har sagt, nu Alle vaande os. Det er denne Alliance, som har støttet et Ministerium, der har sat sig selv Vidnesbyrd om sin Mand og Tøndens, deels, som en æret Landstingsmand (Clausen) har paapeget, i de tvende særlige Forsatninger for Slesvig og Holsteen, der ganske vist for det nuværende og for ethvert Ministerium, der vil regjere i Frihedens og Danstighedens Mand, ville være en stor Banskighed, men som det naturligtvis ikke staaer i den danske Rigsdags Magt ved noget directe Skridt fra dens Side at faae ændret eller fjernet, Den eneste Maade hvorpaa vi kunne medvirke til at faae dem lempede, er at yde en kraftig og oprigtig Understøttelse til saadanne Mand, som vi tiltroe Villie og Gyne dertil) — deels har den sat sig Vidnesbyrd om sit politiske System i Forsordningen 26de Juli 1854, der aldeles klart udtaler som dets Formening, at en constitutionel Forsatning, eller, som det med et middelalderligt Smil tilføies, — i dette Ord „moderne“ Betydning, er en Utænkelighed, og ledsager denne Paastand om Absolutismens Uundværlighed med den Folkets moraliske Følelse forhaanende Trusel om at fremtvinge samme, hvis det ikke vilde gaae ved lovligt, saa ved ulovligt Midler. Det er med velberaad Su, at jeg dvæler saa længe ved disse Ting,

der tilhøre Fortiden, fordi disse Dages Bevægelser synes mig at opfordre til atter at drage det, der syntes tilbagelagt, frem for Tanken igjen som en meget nærliggende, ny Mulighed. Lykkeligtvis kom imidlertid Rigsdagen, om end først i den elleve Time, bort fra denne Vej og ind paa den, hvorpaa vi nu staae. Denne Vej skulle vi derfor trostigen gaae tilende, uden Hensyn til om Offentlighedens Princip er udtaalt directe eller indirecte i en Paragraph, uden Hensyn til om den Census, der er opstillet i Fællesudkastet, forekommer at være for høi eller ikke. Man skulde dog virkelig haabe, at de, der dengang ikke uden stor Møie løsrev sig fra denne Alliance, under samme have gjort saa bittere Erfaringer, at de ikke atter med fri Villie ville kaste sig i dens Arme, men at de ville mindes, at de selv dengang, da dens Actier stode høiest, ikke kunde opnaae anden Roes, end at de fulgte med, uagtet de „ikke kunde oversee Sagerne hverken til den ene eller til den anden Side“, og endnu maae have en levende Forsmag af, at de bleve sparkede bort, saasnart man ikke længer behøvede dem. Jeg troer, at saadanne Erfaringer ere vel stikkede til at gjøre dem, der i Frihedens og Danstighedens Interesse have deeltaget i Udviklingen af vore Forhold, betænkelige ved at vrage det nu foreliggende Forsatningsudkast; thi det forekommer mig ganske klart, at ved at vrage det, aabner man sig ikke Udset til om saa og saa mange Maaneder at faae et nyt Udcast, som indeholder hvad Godt, der findes i det foreliggende, men er befriet fra de Feil, der ere deri, men at vi derimod gaae lige tilbage i en Tilstand, der ikke er forskjellig fra den, hvorunder vi engang have befundet os, og fra hvilken vi kun som ved et halvt Vidunder ere blevne reddede, — kun med den Forskjel, at hvad der dengang var en dristig Paastand, som dog blev troet af Mange, at det vedkommende Ministerium skulde være uundværligt, nu vilde staae med en saadan Magt, at jeg gad see, hvem der skulde troe med Nytte at kunne modsætte sig samme.

Der er visstligen meget forspildt derved, at vi ikke strax kom ind paa Fællesforsatning